

Espoon kaupunki

Lukiokoulutuksen palveluverkkoselvitys

Tapio Erma
Toisen asteen koulutuksen johtaja

Jaakko Turpeinen
Koulutuspalvelupäällikkö

Barbro Högström
Direktör för Svenska bildningstjänster

Mia Westerlund
Förvaltningschef

Kasvun ja oppimisen toimiala

20.9.2023

Sisällys

1 Johdanto	2
2 Espoon kaupungin lukiot	2
3 Espoo-tarina ja valtuustokauden 2021–25 tavoitteet	5
4 Lukiokoulutuksen opiskelijat.....	5
4.1 Opiskelijamäärän kehitys / suomenkielinen lukiokoulutus	5
4.2 Yhteishaku perusopetuksen jälkeiseen koulutukseen	7
4.3 Perusopetuksen jälkeinen oppivelvollisuus	8
5 Lukiokoulutuksen kiinteistöt.....	9
5.1 Lukiokoulutuksen kiinteistökustannukset.....	9
5.2 Lukiokohtaiset kiinteistöratkaisut.....	10
5.3 Investointiohjelma	10
6 Lukiokoulutuksen talous ja Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelma	11
7 Lukiokoulutuksen muutokset pääkaupunkiseudulla.....	12
8 Suomenkielinen lukiokoulutus	12
8.2 Ratkaistavat kysymykset.....	13
8.3 Skenaariot ja ratkaisuvaihtoehdot	14
9 Ruotsinkielinen lukiokoulutus	18
10 Vaikutukset nuorten koulutuksen toteutumiseen	20
11 Palveluverkkoselvitys päätöksenteon tukena	21

Tiivistelmä

Espoon kaupungin talousarvioneuvotteluissa marraskuussa 2021 hyväksyttiin yhdeksi toimenpidekohteeksi Espoon lukioverkkoosuunnitelman päivittäminen siten, että varmistetaan kattava lukioverkko kaupungin eri puolilla, aikataulu sen toteuttamisesta sekä lukiokoulutuksen sijoittuminen Leppävaaraan ja Kiviruukkiin. Espoon lukiokoulutuksen opiskelijamäärä kasvaa huomattavasti 2020-luvulla, ja yksi haaste on lukiokoulutuksen tilojen riittäminen ja niiden hyvä saavutettavuus. Sen lisäksi Espoon yhteislyseo ja Leppävaaran lukio toimivat tällä hetkellä väliaikaisissa tiloissa. Tässä selvityksessä kuvataan lukiokoulutuksen nykytilanne opiskelijamäärineen ja kiinteistöineen. Sen jälkeen esitetään erilaisia skenaarioita lukiokoulutuksen palveluverkon kehittämiseksi sekä arvio mahdollisten muutosten vaikutuksesta nuorten elämään ja opiskeluun.

1 Johdanto

Espoon kaupungin talousarvioneuvotteluissa marraskuussa 2021 hyväksyttiin toimenpidekohteita, joista laaditaan virkatyönä alustava selvitys kaupunginhallituksen käsiteltäväksi. Sen perusteella tehtävillä päätöksillä ohjataan jatkotoimia siten, että kaupunginhallitus voi tehdä tarvittavia toimenpidekehoituksia kunkin asian vaatimassa tai asialle sopivassa aikataulussa ja kokonaisuutta voidaan arvioida viimeistään syksyn 2022 talousarvioneuvotteluissa.

Yksi toimenpidekohde on Espoon lukioverkko-suunnitelman päivittämisen selvittäminen siten, että varmistetaan kattava lukioverkko kaupungin eri puolilla, aikataulu sen toteuttamisesta sekä lukio-koulutuksen sijoittuminen Leppävaaraan ja Kiviruukkiin.

Suomenkielisen toisen asteen koulutuksen ja nuorisopalvelujen tulosityksikön alaisuudessa toimii 10 nuorille tarkoitettua lukiota ja Svenska bildningstjänsterin alaisuudessa Matlidens gymnasium.

Näiden lisäksi Espoossa annetaan lukiokoulutusta Olarissa sijaitsevassa Steiner-koulussa. Kauni-aisten kaupungissa toimii sekä suomenkielinen että ruotsinkielinen lukio. Espoon seudun koulutus-kuntayhtymä Omniassa toimii Espoon aikuislukio, jonka etäkurssitarjonta on myös nuorille tarkoi-tettujen lukioiden opiskelijoiden käytettävissä. Omniassa voi myös suorittaa kaksoistutkinnon (am-matillinen koulutus ja ylioppilastutkinto) tai yhdistelmäopinnot.

Tässä selvityksessä on kuvattu Espoon kaupungin lukiokoulutuksen nykytila. Sen jälkeen on esi-tetty skenaarioita suomenkielisen lukiokoulutuksen palveluverkon kehittämiseksi ja toimenpiteitä ruotsinkielisen lukiokoulutuksen kehittämiseksi.

Selvityksen laadinta on aloitettu 2022 ja sitä on päivitetty vuonna 2023.

2 Espoon kaupungin lukiot

Jokaisessa Espoon lukiossa toimii yleislukio. Sen lisäksi lukioilla on painotuksia, lukiolinjoja sekä valtakunnallisia erityistehtäviä. Tiettyjä oppiaineita painottavassa lukiossa tarjotaan enemmän ko-oppiaineen valinnaisia opintoja, mutta lukioon ei ole erillisiä hakukriteereitä. Painotus on seuraavissa lukioissa: Espoonlahden lukio (kielet), Etelä-Tapiolan lukio (talous- ja yhteiskuntatieteet) sekä Kuninkaantien lukio (media- ja tietotekniikka).

Lukiolinjalla tiettyjen oppiaineiden opetusta on kehitetty valtakunnallista opetussuunnitelmaa laa-jemmaksi ja syvemmäksi, ja opiskelijaotossa noudatetaan erityisiä valintakriteereitä. Lukiolinja on seuraavissa lukioissa: Haukilahden lukio (urheilu), Matinkylän lukio (taide), Leppävaara lukio (ur-heilu), Otaniemen lukio (teatteri ja media) sekä Viherlaakson lukio (taide).

Opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämä lukiokoulutuksen valtakunnallinen erityinen koulutusteh-tävä sekä valtakunnallinen kehittämistehtävä on Otaniemen lukiolla (matematiikka ja luonnontie-teet) ja Tapiolan lukiolla (musiikki). Etelä-Tapiolan lukio ja Matlidens Gymnasium tarjoavat kan-sainvälistä International Baccalaureate Diploma Programme -koulutusohjelmaa (IB).

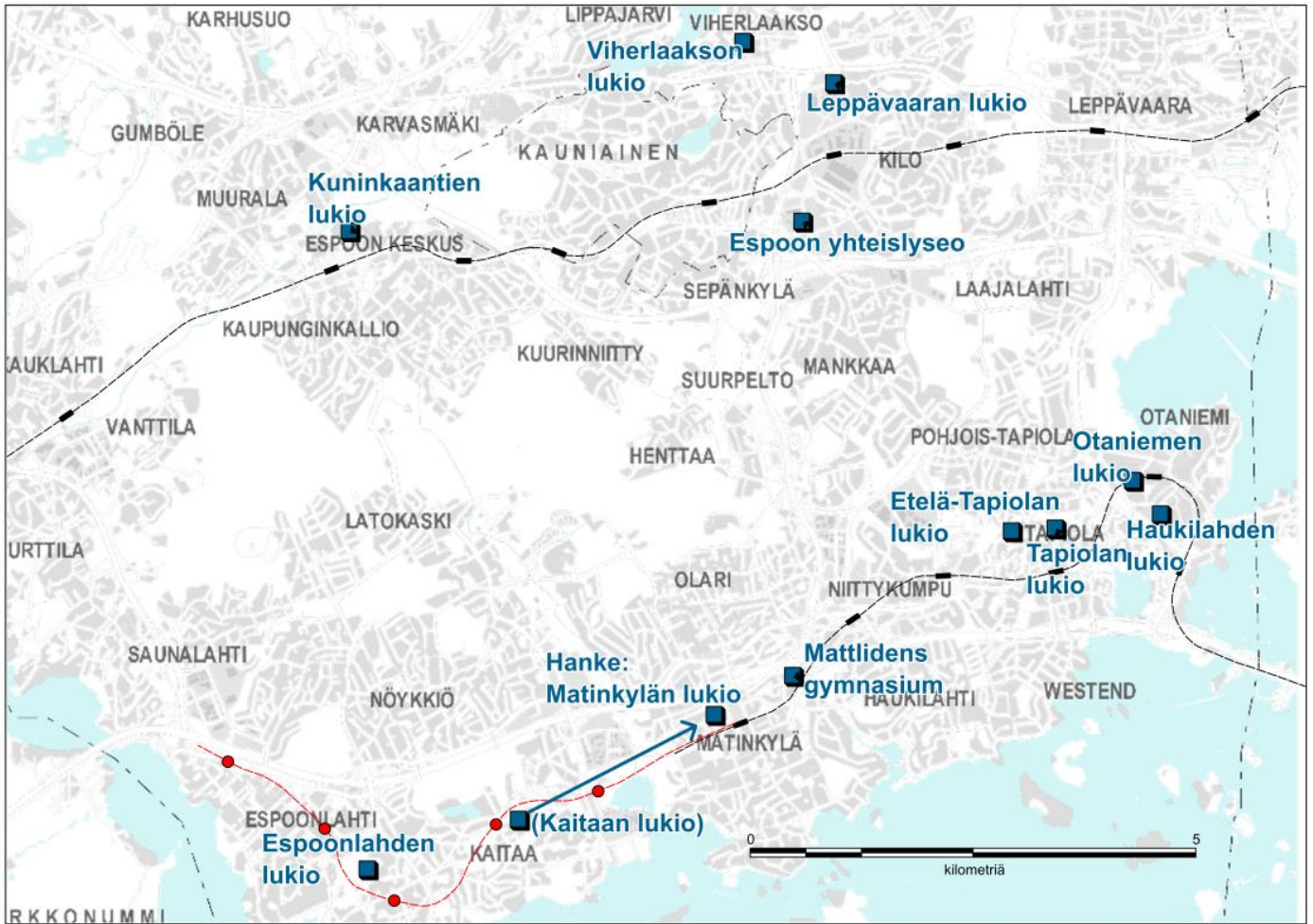
Espoon kaupunki on myös hakenut lukiokoulutuksen erityistä koulutustehtävää kieliä ja kulttuuria painottavaan Espoonlahden lukioon vuonna 2015 sekä urheilua painottavaan Leppävaaran lukioon vuonna 2017.

Lain ylioppilastutkinnosta (502/2019) mukaan ylioppilastutkinto suoritetaan suomeksi tai ruotsiksi oppilaitoksen opetuskielen mukaisesti. Opetus- ja kulttuuriministeriö on kuitenkin teettänyt selvityksen ylioppilastutkinnon suorittamisesta englannin kielellä (Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 15/2018). Jos ylioppilastutkinnon suorittaminen englannin kielellä mahdollistuu tulevaisuudessa, edellyttää se myös lukiokoulutuksen antamista englanniksi. Tällöin harkittavaksi tulee myös englanninkielisen lukiokoulutuksen käynnistäminen Espoossa etenkin, kun Espootarinan mukaan ”englanninkielinen kasvatus- ja opetustarjontamme vastaa voimakkaasti kasvavaan kysyntään”.

Alla olevassa taulukossa on esitetty Espoon kaupungin lukiot opiskelijamäärineen.

Lukio	Eriytynen koulutustehtävä, lukiolinja, painotus	Opiskelijamäärä 2021	Opiskelijamäärä 2022
1. Espoon yhteislyseo	yleislukio	531	610
2. Espoonlahden lukio	yleislukio ja kielipainotus	587	613
3. Etelä-Tapiolan lukio	yleislukio, talous- ja yhteiskunta-tieteiden painotus, IB-linja (erityislukio)	572	592
4. Haukilahden lukio	yleislukio ja urheilulinja	551	570
5. Matinkylän lukio	yleislukio ja kuvataidelinja	435	480
6. Kuninkaantien lukio	yleislukio ja it- ja mediapainotus	583	602
7. Leppävaaran lukio	yleislukio ja urheilulinja	437	491
8. Otaniemen lukio	yleislukio, teatterin ja median linja, matematiikka- ja luonnontiedelukio, (erityislukio ja valtakunnallinen kehittämissuhteittä)	1054	1137
9. Tapiolan lukio	yleislukio ja musiikkilukio (erityislukio ja valtakunnallinen kehittämissuhteittä)	513	527
10. Viharlaakson lukio	yleislukio ja kuvataidelinja	562	571
Suomenkieliset päivälukiot yht.		5825	6193
11. Mattlidens gymnasium	yleislukio ja IB-linja (erityislukio)	641	671
Lähde: Espoon kaupunki 20.9.2021 ja 20.9.2022.			

Oheisessa kartassa on esitetty Espoon kaupungin nykyisten lukioden sijainnit sekä rantaradan ja metroradan linjaukset.

3 Espoo-tarina ja valtuustokauden 2021–25 tavoitteet

Espoo-tarinan 2021 mukaisesti

Verkostomainen viiden kaupunkikeskuksen Espoo on vastuullinen ja inhimillinen edelläkävijäkaupunki, jossa kaikkien on hyvä asua, oppia, tehdä työtä ja yrittää ja jossa espoolainen voi aidosti vaikuttaa.

Valtuustokauden seitsemästä tavoitteista ensimmäinen koskee oppimista ja sivistystä

Espoo on oppimisen ja sivistyksen kärkikaupunki.

ja seitsemäs tavoite kotouttamista

Espoo on Suomen paras kotouttaja.

Asukas- ja asiakaslähtöisyys toteutuu Espoossa mm. asukkaiden tarpeisiin vastaamalla, joka toisen asteen koulutuksen osalta voi tarkoittaa esimerkiksi toisen asteen koulutuspaikkojen lisäämistä, mikä onkin asetettu Espoo-tarinassa tavoitteeksi.

Espoo-tarinan mukaan kaikissa kaupunkikeskuksissa on hyvät palvelut. Toisin kuin perusopetusta ei toisen asteen koulutusta (ml. lukiokoulutus) kuitenkaan pidetä alueellisena palveluna vaan kaupunkitasoisena palveluna. Siitä huolimatta on tarkoituksenmukaista, että lukiokoulutuksen yksiköitä ja riittävästi opiskelupaikkoja on kaikissa viidessä kaupunkikeskuksessa ja helposti saavutettavissa hyvien kulkuyhteyksien varrella. Tämä tukee omalta osaltaan myös kotouttamistavoitteen toteuttamista.

Yleislukiokoulutus toteutuukin kaikissa viidessä kaupunkikeskuksessa. Sen sijaan lukioiden painotukset, linjat ja erityislukiot jakautuvat suunnitellusti eri kaupunkikeskuksiin. Myös tästäkään syystä ei ole tarkoituksenmukaista, että lukiokoulutus toteutettaisiin alueellisena yhdenmukaisena koulutuksena, vaan kaupungin sisällä lukiolaisille luodaan valinnanmahdollisuus kiinnostuksen ja taipumusten mukaan.

Kuten luvussa 2 on todettu, harkittavaksi tulee myös englanninkielisen lukiokoulutuksen toteuttaminen Espoo-tarinan mukaisesti sitten, kun lainsäädäntö sen sallii.

Tämän selvityksen perusteella lukiopaikkoja tulee Espoo-tarinan mukaisesti lisätä tulevina vuosina. Myös tarkastuslautakunta on kiinnittänyt huomiota lukiopaikkojen riittävyteen vuoden Espoon kaupungin arviointiraportissa 2021.

4 Lukiokoulutuksen opiskelijat

4.1 Opiskelijamäärän kehitys / suomenkielinen lukiokoulutus

Espoossa suomenkielinen peruskoulun päättävä ikäluokka on kasvanut tasaisesti, mikä on vaikuttanut myös lukioiden opiskelijamäärän kasvuun.

Vuosina 2014–2017 lukioiden aloituspaikkoja varattiin 61,5 %:lle peruskoulun päättävästä ikäluokasta. Näinä vuosina suomenkielisten lukioiden opiskelijamäärä oli 4560–4640. Vuonna 2018

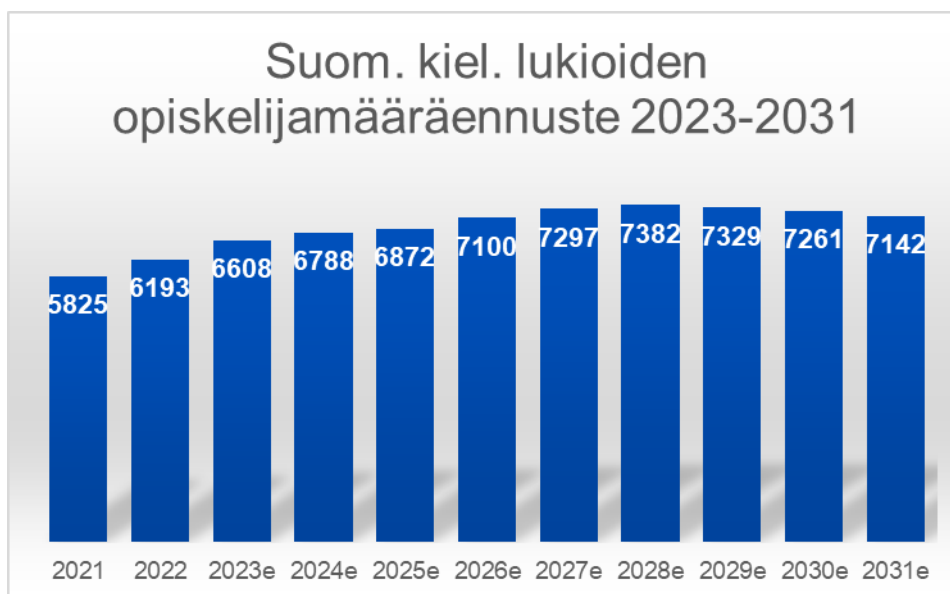
aloituspaikkojen suhteellista osuutta nostettiin 64 %:iin. Opiskelijamäärä nousi nopeasti ollen syksyllä 2020 5596. Vuosina 2021 ja 2022 aloituspaikkoja on varattu 66 %:lle ja syksyllä 2022 opiskelijamäärä oli 6193.

Lukuvuodelle 2023–2024 opiskelupaikkoja varattiin 66,3 %:lle. Syksyllä 2023 lukion opiskelijamäärän arvioidaan kasvavan jälleen lähes 400 opiskelijalla (taulukko alla).

Lukiot (koko oppimäärää suorittavat opiskelijat)	Alpat				20.9.2023 arvio*
	2023-24	2.	3.	4.	
1. Espoon yhteislyseo	250	229	185	52	716
2. Espoonlahden lukio	210	206	203	25	644
3. Etelä-Tapiolan lukio	185	200	192	18	595
4. Haukilahden lukio	195	183	189	60	627
5. Matinkylän lukio	160	164	152	44	520
6. Kuninkaantien lukio	205	179	191	42	617
7. Leppävaaran lukio	224	160	152	53	589
8. Otaniemen lukio	349	411	339	68	1167
9. Tapiolan lukio	160	164	163	49	536
10. Viherlaakson lukio	180	180	174	53	587
Suomenkieliset päivälukiot yht.	2118	2076	1940	464	6598

*Arvio perustuu 7.6.2023 resurssilaskentaan. Virallinen opiskelijamäärä saadaan 20.9.2023.

Tulevina vuosina lukioiden opiskelijamäärien ennustetaan kasvavan ao. taulukon mukaisesti, mikäli aloituspaikkoja varataan 66 %:lle peruskoulun päättävästä ikäluokasta. Ennuste ei huomioi maan sisäisen muuton tai maahanmuuton vaikutuksia.

Ennuste perustuu peruskoulun vuosiluokkien 1-9 kokoon sekä oletukseen, että opiskelupaikkoja varataan 66 %:lle peruskoulun päättävistä.

Ruotsinkielisen lukiokoulutuksen opiskelijamäärä kuvataan luvussa 9.

4.2 Yhteishaku perusopetuksen jälkeiseen koulutukseen

Lukiokoulutukseen ja ammatilliseen koulutukseen haetaan vuosittain valtakunnallisessa kevään yhteishaussa. Espoon kaupungin kasvun ja oppimisen lautakunta päättää vuosittain syksyllä suomenkielisten lukioiden aloituspaikkamäärän seuraavalle lukuvuodelle. Viime vuosina aloituspaikkoja on varattu 66 %:lle peruskoulun päättävästä ikäluokasta, johon on laskettu mukaan 9. ja 10. luokan päättäneet sekä lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen (Luva) päättäneet. Syksystä 2022 alkaen ikäluokkaan on laskettu mukaan laskennallinen 100 opiskelijan osuus Tuva-koulutuksen päättäneistä.

Aloituspaikkojen määrä suhteessa hakijamääriin on keskeinen määrittävä tekijä lukioiden alimmissa sisäänpääsykeskiarvoissa. Vuonna 2023 alin sisäänpääsykeskiarvo oli 7,45 (2022: 7,58). Ensisijaisten hakijoiden määrä on noussut Espoossa vuosittain. Vuonna 2023 noin 70 % suomenkielisten peruskoulun päättäneistä haki ensisijaisesti lukiokoulutukseen, kun valtakunnallisesti vastaava luku on noin 48 %. Espoossa ammatilliseen koulutukseen haki ensisijaisesti noin 27 % peruskoulun päättäneistä.

Kuutoskaupungit: ensisijaiset hakijat kevään 2023 yhteishaussa

Perusopetuksen järjestäjä	Ensisijaiset hakijat yht	Ensisijaiset hakijat lukiokoulutukseen	Lukiokoulutukseen hakeneiden %-osuus
Espoon kaupunki	3345	2358	70 %
Helsingin kaupunki	3705	2193	59 %
Vantaan kaupunki	2793	1404	50 %
Turun kaupunki	1551	819	53 %
Tampereen kaupunki	2121	1209	57 %
Oulun kaupunki	2706	1308	48 %
Koko maa	64557	31203	48 %

Lähde: vipunen.fi. Peruskoulun 9-luokan päättäneet. Pohjakoulutuksen opetuskieli suomi tai englanti (ei ruotsi).

Peruskoulun jälkeiseen koulutukseen on vapaa hakeutumisoikeus, mikä tarkoittaa sitä, että hakijat voivat hakea vapaasti kuntarajojen yli. Kevään 2021 yhteishaussa Espoon peruskoulun päättäneistä, lukiokoulutukseen valituista opiskelijoista 23 % valittiin lukioon Espoon ulkopuolelle. Espoon suomenkielisiin lukioihin valituista ulkopaikkakuntalaisia oli 17 %. Pääkaupunkiseudun suurten kaupunkien vertailussa Espoon ulkopaikkakuntalaisten osuus on pieni, sillä Helsingin kaupungin lukioihin valittujen ulkopaikkakuntalaisten osuus on 35 % ja Vantaan kaupungilla 33 % (Lähde: Opetushallituksen Vipunen.fi -palvelu).

Kaikista Espoon suomenkielisten lukioiden opiskelijoista ulkopaikkakuntalaisia on syksyllä 2023 arviolta 18 %.

Lukion nimi	Arvio ulkopaikkakuntalaisten määrästä 20.9.2023	%-osuus
1. Espoon yhteislyseo	88	12 %
2. Espoonlahden lukio	96	15 %
3. Etelä-Tapiolan lukio	135	23 %
4. Haukilahden lukio	120	19 %
5. Kuninkaantien lukio	157	25 %
6. Leppävaaran lukio	109	19 %
7. Matinkylän lukio	56	11 %
8. Otaniemen lukio	255	22 %
9. Tapiolan lukio	63	12 %
10. Viherlaakson lukio	86	15 %
Yht.	1165	18 %

Yhteishaun toteutumista ruotsinkielisessä lukiokoulutuksessa käsitellään luvussa 9.

4.3 Perusopetuksen jälkeinen oppivelvollisuus

Uusi oppivelvollisuuslaki (1214/2020) astui voimaan 1.8.2021, ja oppivelvollisuus laajeni koskemaan myös toisen asteen opintoja tai vastaavia muita opintoja. Oppivelvollisuuslain myötä perusopetuksen päättäneellä nuorella on hakeutumisvelvoite perusopetuksen jälkeiseen koulutukseen. Sen lisäksi laki asettaa kunnille veloitteen varmistaa jokaisen nuoren oppivelvollisuuden toteutuminen perusopetuksen jälkeen.

Oppivelvollisuus päättyy, kun nuori täyttää 18 vuotta tai kun hän tätä ennen suorittaa toisen asteen tutkinnon (ylioppilastutkinto tai ammatillinen tutkinto). Oppivelvollisuuden laajentamisen tavoite on nostaa koulutus- ja osaamistasoa kaikilla koulutusasteilla, kaventaa oppimiseroja sekä kasvattaa koulutuksellista tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta ja lasten ja nuorten hyvinvointia. Tavoitteena on, että jokainen nuori suorittaa toisen asteen koulutuksen.

Oppivelvollisuuden laajentaminen vaikuttaa Espoon kaupungin lukiokoulutuksen suunnitteluun kahdella tavalla. Toisin kuin perusopetus ei toisen asteen koulutus ole kuntarajoihin sidottu, vaan opiskelijoilla on vapaa oikeus hakeutua missä tahansa sijaitsevaan oppilaitokseen. Käytännössä espoolaiset nuoret hakeutuvat pääsääntöisesti Espoossa sijaitseviin oppilaitoksiin, ja mm. opiskelijoiden hyvinvoinnin ja jaksamisen näkökulmasta tämä on myös tavoiteltavaa. Näin ollen laajennettu oppivelvollisuus luo tarpeen varmistaa, että toisen asteen koulutuspaikkoja on Espoossa riittävästi. Perinteisesti Espoossa on hakeuduttu laajemmin lukiokoulutukseen kuin ammatilliseen koulutukseen.

Toiseksi toisen asteen koulutus on lakimuutoksen jälkeen oppivelvollisuuden alaista koulutusta ja siksi maksutonta opiskelijoille. Jo aiemmin lukiokoulutus on ollut opiskelijoille opetuksen ja ruokailun osalta maksutonta, mutta vuodesta 2021 alkaen aloittavien opiskelijoiden oppimateriaalit ja tietotekniset laitteet kuuluvat maksuttomuuden piiriin. Opetus- ja kulttuuriministeriö on ilmoittanut, että oppivelvollisuuden laajennuksesta aiheutuvat kustannukset korvataan täysmääräisesti.

Lukiokoulutuksen valtionosuus onkin korotettu vuodesta 2021. Valtionosuus ei tule kuitenkaan kattamaan esimerkiksi muutoksen aiheuttaman mahdollisen opiskelijamäärän kasvun vaatimia tilakustannuksia. Laajennettu oppivelvollisuus on joka tapauksessa otettava huomioon lukiokoulutuksen talousarviossa, ja syksyllä 2023 kaikki lukiokoulutuksen ikäluokat lukuun ottamatta 4. vuosikurssia on maksuttomuuden piirissä.

5 Lukiokoulutuksen kiinteistöt

5.1 Lukiokoulutuksen kiinteistökustannukset

Oheisessa taulukossa on esitetty lukioyksiköt, niiden koot sekä kustannukset vuoden 2024 tietojen mukaan.

	Vuokratut neliöt	Vuokra/vuosi	kk-vuokra/m2
Espoon yhteislyseo	4205	744 833,00 €	14,76 €
Espoonlahden lukio	4023	1 123 242,00 €	23,27 €
Etelä-Tapiolan lukio	4213	944 501,00 €	18,68 €
Haukilahden lukio	4250	1 077 916,00 €	21,14 €
Kaitaan lukio*	3198	750 163,00 €	19,55 €
Kuninkaantien lukio	6401	2 555 394,00 €	33,27 €
Leppävaaran lukio	4982	1 338 648,88 €	22,39 €
Otaniemen lukio	12738	3 923 998,00 €	25,67 €
Tapiolan lukio	2747	1 068 594,00 €	32,42 €
Viherlaakson lukio	4153	1 564 691,00 €	31,40 €
Mattlidens Gymnasium	3656	1 003 446,00 €	22,87 €
Matinkylän lukio	6426	2 955 201,00 €	38,32 €

*Lukiokoulutuksen käytössä 31.12.2023 asti.

Haukilahden lukion kohdalla opiskelijakohtainen neliömäärä on matala, koska laskennallisen tilan lisäksi Haukilahden lukio käyttää Aalto-yliopiston tiloja Koulu palvelu -mallin (SaaS) mukaisesti siten, että lukion periodeittain tiloista laskutetaan toteutuneen käytön perusteella. Vuonna 2023 uusia vuokrattavia tiloja on saatu Miestentieltä.

Kuninkaantien lukio sijaitsee Kaivomestarin kiinteistössä, jonka kaupunki on hankkinut käyttöönsä Public-Private-Partnership -mallilla. Kiinteistöä hallinnoivan Arandur Oy:n kanssa solmitussa sopimuksessa on määritelty opiskelijoiden enimmäismäärä, jota ei voi ylittää. Lukiossa on tällä hetkellä suurin sallittu määrä opiskelijoita. Kaivomestarin kiinteistön palvelusopimuksesta johtuen Kuninkaantien lukion kustannus ei ole täysin vertailukelpoinen suhteessa muiden lukioiden kiinteistökustannuksiin.

Espoonlahden lukion laskelmassa on mukana Rehtorintien kiinteistöstä lukiolle varatut tilat.

Leppävaaran lukion tiloissa on mukana 4. kerroksen tilat, joiden vuokra on edullinen (430 m², 13,65 €/m²/kk) ja se laskee neliövuokratasa, vaikka kokonaisala nousee. Samoin ruokasalin

kustannus/neliö on alhainen, joten sekkin laskee neliövuokratasoa, kun suurin osa tiloista on tasolla 27,96 €/m²/kk.

5.2 Lukiokohtaiset kiinteistöratkaisut

Alla olevassa taulukossa on esitetty lukiokohtaiset kiinteistöratkaisut (tilanne kevät 2023).

Lukio		Kiinteistön omistaja
Espoonlahden koulu ja lukio	Osakeomistus	Espoon Toimitilat K Oy
Espoon yhteislyseon väistötilat, Kutojantie 2	Vuokrattu	Sponda Oyj
Etelä-Tapiolan lukio	Osakeomistus	WeeGee K Oy
Haukilahden lukion väistötilat, Tekniikantie 3	Vuokrattu	eQ Hoivakiinteistöt Erikoissijoitusrahasto
Kaitaan koulu ja lukio	Suoraomistus	Espoon kaupunki/Tilapalvelut-liikelaitos
Kuninkaantien lukio	Vuokrattu	Arandur Oy
Leppävaaran lukion väistötilat, Karaportti 2	Vuokrattu	Nokia Oyj
Otaniemen lukio, Tietotie 6	Vuokrattu	Erikoissijoitusrahasto eQ Yhteiskuntakiinteistöt
Tapiolan koulu ja lukio	Suoraomistus	Espoon kaupunki/Tilapalvelut-liikelaitos
Viherlaakson koulu ja lukio 1	Osakeomistus	Kiinteistö Oy Espoon Koulu- ja päiväkotitilat
Mattlidens skola och gymnasium	Suoraomistus	Espoon kaupunki/Tilapalvelut-liikelaitos

Osakeomistuksella tarkoitetaan kaupungin omistamia kiinteistöosakeyhtiöitä, jolloin vuokra-aika on toistaiseksi voimassa. Suoraomistus viittaa Espoon kaupungin tilapalveluiden omistamiin kohteisiin. Myös niiden vuokra-aika on toistaiseksi voimassa. Vuokrattu kohde tarkoittaa kaupungin ulkopuolelta vuokrattuja tiloja, ja niiden vuokra-aika päättyy seuraavasti:

- Espoon yhteislyseo 2025
- Haukilahden lukio ml. vuonna 2022 vuokrattava Miestentie 1: n tilat 2029
- Kuninkaantien lukio 2028
- Leppävaaran lukio 2030
- Otaniemen lukio 2038

5.3 Investointiohjelma

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 8.12.2021 talousarvion vuodelle 2022. Sen sisältämässä investointiohjelmassa 2022-2031 on kolme nuorten lukiokoulutusta koskevaa kirjausta.

- Viherlaakson koulun ja lukion liikuntasali valmistuu vuonna 2022.
- Matinkylään Iso Omenan kiinteistön välittömään läheisyyteen valmistuu investointiohjelman mukaisesti marraskuussa 2023 lukiokiinteistö, johon siirtyy vuoden 2024 alusta Kaitaan lukio. Kasvun ja oppimisen lautakunta on päättänyt (30.3.2022) lukion nimen muuttamisesta

Matinkylän lukioksi 1.8.2023 alkaen.

- Leppävaaran kampukselle on tehty suunnitteluvaraus 15,5M€ vuosille 2028-2030. Selvityksen kohteena on mahdollinen Leppävaaran lukion siirtyminen kampukselle sen valmistuttua. Kampukselle liittyisi mahdollisesti myös Metropolia Ammattikorkeakoulu, Laurea-ammattikorkeakoulu sekä Espoon seudun koulutuskuntayhtymä Omnia.

Näiden lisäksi talousarvioneuvotteluissa 2021 hyväksyttiin investointiohjelmaan 2023-32 selvityskohteena Kiviruukin alueelle sijoittuva lukiokoulutus.

6 Lukiokoulutuksen talous ja Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelma

Lukiokoulutuksen valtionosuus myönnetään opetuksen järjestäjille laskennallisin perustein siten, että rahoitus määräytyy opiskelijamäärän ja opiskelijaa kohti määrätyn yksikköhinnan tulon perusteella. Espoon kaupunki on perinteisesti kohdentanut lukiokoulutukseen valtionosuutta korkeamman määrärahan. Myös yksittäisten lukioiden rahoitus Espoossa perustuu opiskelijoiden lukumäärään.

Lukioiden painotuksiin ja lukiolinjoihin ei varata erillistä määrärahaa, mutta opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämiin lukiokoulutuksen erityistehtäviin myönnetään valtionosuuteen perustuva lisämääräraha. Tämä koskee Otaniemen ja Tapiolan lukioita.

Valtionosuusjärjestelmää täydennetään erilaisilla valtionavustuksilla. Espoon kaupungin lukiokoulutus on saanut lähivuosina merkittäviä avustuksia esimerkiksi koronaepidemian vaatimiin tukitoimenpiteisiin tai uuden opetussuunnitelman toteuttamiseen.

Espoon kaupunginvaltuusto on hyväksynyt Taloudellisesti kestävä Espoo -tuottavuus- ja sopeutusohjelman (TakE 19.10.2020) ja siihen liittyvät tulosityksikkökohtaiset tehostamistoimet. Lukiokoulutuksen kokonaistalouden näkökulmasta merkittävimmät tehostamiskohteet ovat lukiokoulutuksen henkilöstösäästöt sekä lukiokoulutuksen isommat yksiköt. Nämä tehostamistavoitteet liittyvät kiinteästi toisiinsa, koska isommissa yksiköissä pystytään henkilöstöresurssi kohdentamaan tehokkaasti ja esimerkiksi pieniä opetusryhmiä voidaan välttää. Tämän lisäksi suuren yksikön opiskelija-kohtaiset kiinteistökustannukset ovat lähtökohtaisesti matalammat kuin kahden pienemmän yksikön yhteenlasketut opiskelijakohtaiset kiinteistökustannukset.

Tehostamisvelvoitteesta huolimatta lukiokoulutuksen talousarviossa myönnetty määräraha on vuosittain noussut. Tämä johtuu siitä, että opiskelijamäärän kasvu on ollut huomattavaa ja lukiokoulutuksen kustannukset ovat uudistetun oppivelvollisuuslain myötä korkeammat. Lukiokoulutuksessa TakE-ohjelman perusura lasketaan Kasvun ja oppimisen lautakunnan vuosittaista opiskelijaottoa koskevan päätöksen perusteella. Perusurasta vähennetään sen jälkeen kullekin vuodelle asetettu tehostamisvelvoite. Perusurassa otetaan huomioon toimintaympäristön muutoksena myös vuonna 2021 laajennetun oppivelvollisuuden aiheuttamat kustannukset.

Valtuustokauden yhtenä tavoitteena on, että investointitaso on lähempänä tulo-rahoitusta. Lukiokoulutuksen opiskelijamäärän kasvu asettaa tälle tavoitteelle haasteen. Taloudellisesti kestävä

Espoo -ohjelmassa keskeisiksi lukiokoulutusta koskeviksi riskeiksi on tunnistettu lukiokoulutuksen opiskelijamäärän kasvu sekä tilakustannusten hallitsematon kasvu.

Suomenkielisen toisen asteen koulutuksen ja nuorisopalvelujen tulosyksikön talousarvio 2023 on noin 75M€, josta koulutuksen (lukiokoulutus ja 2. asteen koulutuksen koordinointi) osuus on 58,6M€ ja nuorisopalvelujen osuus 11,7M€. Koulutuksen suurin menoerä on lukiokoulutuksen opetus 27,4M€. Kahden opintopisteen opintokokonaisuuden (vuoteen 2021 kurssin) kustannus on noin 3 500€. Lukiokoulutuksen kiinteistöihin kohdistuvia vuokratuloja on vuosittain noin 15,6M€.

7 Lukiokoulutuksen muutokset pääkaupunkiseudulla

Toisen asteen koulutukseen hakeutuminen ei ole sidottu asuinkuntaan vaan opiskelija voi hakeutua vapaasti haluamaansa oppilaitokseen. Pääkaupunkiseudun neljän kaupungin opiskelijat hakeutuvatkin merkittävässä määrin kotikaupunkinsa ulkopuolelle (ks. luku 4.2). Sen lisäksi Espooseen hakeutuu runsaasti opiskelijoita mm. Kirkkonummelta ja Vihdistä. Tästä syystä lukiokoulutuksen palveluverkkosuunnitelmaa valmisteltaessa on otettava huomioon myös mahdolliset muutokset tai suunnitelmat näissä kaupungeissa ja kunnissa.

Pääkaupunkiseudun kaupunkien (lukuun ottamatta Kauniainen) väestömäärän ennustetaan kasvavan, ja Espoon lisäksi myös Helsingissä ja Vantaalla varaudutaan lukiokoulutuksen laajenemiseen. Mm. Helsingissä on avattu lukuvuoden 2023–24 alusta uusi Konepajan lukio, ja vuonna 2026 Vantaalle valmistuu uusi 700 opiskelijan Aviapoliksen lukio. Sen lisäksi Tikkurilan lukioon on suunniteltu laajennus vuodesta 2026 alkaen. Kirkkonummella toimii kaksi lukiota Porkkalan lukio ja Kyrklätts gymnasium, joiden on suunniteltu siirtyvän Yhteiskampukselle vuonna 2026 (Kirkkonummen kunnanvaltuusto 13.1.2022). Kampuksella olisi arviolta 800 lukio-opiskelijaa sekä 550 muuta opiskelijaa. Kauniaisissa on selvitetty lukiokoulutuksen lisäämistä, mutta saadun arvion (11.9.2023) mukaan laajennus ei toteudu lähitulevaisuudessa. Vihdin kunnan tiedot puuttuvat.

8 Suomenkielinen lukiokoulutus

Edellä esitetyn perusteella on ennakoitavissa, että 2. asteen koulutuksen opiskelijoiden määrä kasvaa 2020-luvulla huomattavasti ja opiskelupaikkojen lisäykselle on tarvetta. Vaikka 2. asteen koulutus ei ole lakisääteinen palvelu, 1.8.2021 voimaan astunut oppivelvollisuuslaki (1214/2020) asettaa kunnille velvoitteen varmistaa jokaisen nuoren oppivelvollisuuden toteutuminen perusopetuksen jälkeenkin. Myös tämän perusteella riittävien opiskelupaikkojen varmistaminen on tärkeää. Espoossa korostuu lukiokoulutuksen opiskelupaikat, koska noin 70–75 % perusopetuksen päättävästä ikäluokasta hakeutuu ensisijaisesti lukioon.

Espoo-tarina onkin sitoutunut vastaamaan palvelutarpeen kasvuun. Olennaista on myös, että koulutuspaikat ovat jakautuneet eripuolille kaupunkia viiteen kaupunkikeskukseen tai että lukiot ovat helposti saavutettavissa hyvien kulkuyhteyksien varrella.

8.2 Ratkaistavat kysymykset

Espoon suomenkielistä lukiokoulutusta tarkasteltaessa on arvioitava ainakin seuraavia kysymyksiä:

1. Kuinka suurelle opiskelijamäärälle Espoossa varataan vuosittain opiskelupaikka?

Vuodesta 2021 alkaen lukioiden aloituspaikkoja on varattu 66 %:lle peruskoulun päättävästä ikäluokasta (lukuvuodelle 2023-2024 aloituspaikkoja varattiin 66,3 %:lle). Ikäluokat kasvavat trendinomaisesti koko 2020-luvun, joten aloituspaikkojen absoluuttinen määrä kasvaa, mikäli suhde pidetään entisellään. Espoon peruskoulun päättävistä noin 70–75 % hakee ensisijaisesti lukioon.

2. Kuinka monta suomenkielistä lukioyksikköä Espoossa on?

Espoossa on 10 suomenkielistä lukiota. Jäljempänä esitetyissä skenaarioissa lukioiden määrä olisi 9-10. TAKE-ohjelmassa tavoitteena on suurempien lukioyksikköjen muodostaminen.

3. Kuinka suuria lukioyksiköitä Espooseen rakennetaan ja kuinka lukioyksiköitä voidaan kasvattaa tasaisesti?

Vuonna 2023 suurin lukio on kooltaan 1160 ja pienin 520. Kaikkien 10 lukion opiskelijamäärien keskiarvo on 660 opiskelijaa. Esitetyissä skenaarioissa Espooseen tulisi vuoteen 2027 mennessä 1-3 yli 1000 opiskelijan lukiota. Lisäksi noin 3-4 muuta lukiota voitaisiin mahdollisten lisätilojen avulla kasvattaa.

4. Miten varmistetaan lukiokoulutuksen saavutettavuus Pohjois- ja Länsi-Espoossa asuville nuorille?

Tavoitteena on sijoittaa lukiokoulutusta kaikkiin viiteen kaupunkikeskukseen sekä hyvien liikenneyhteyksien varrelle. Pohjois- ja Länsi-Espoon alueelta liikenneyhteyksien nopeasti tavoitettavat lukiot sijaitsevat Espoon keskuksessa, Viherlaaksossa sekä mahdollisesti Leppävaarassa tai Nihtisilta-Kera-Karaportti -alueella.

5. Mitä painotuksia, linjoja ja erityistehtäviä lukioissa on?

Vuonna 2023 Espoon lukioissa on luvussa 2 mainitut painotukset, linjat ja erityistehtävät.

6. Miten ehdotetut muutokset rahoitetaan (investointiohjelma, rahoitusvaihtoehdot)?

7. Miten varmistetaan, että lukioyksiköt ovat julkisen liikenteen avulla helposti saavutettavissa?

Tällä hetkellä kaikki Espoon lukiot ovat hyvien liikenneyhteyksien varrella. Tämä on keskeinen tavoite myös tulevia lukiokoulutuksen käyttöön tarkoitettuja kohteita suunniteltaessa.

8.3 Skenaariot ja ratkaisuvaihtoehdot

Alla olevat skenaariot sekä niihin liittyvät opiskelijamääräennusteet on laadittu seuraavin taustaoletuksin:

Suomenkielisten lukioiden aloituspaikkoja varataan 66 %:lle ikäluokasta, johon lasketaan

- Espoon suomenkielisten peruskoulujen päättäneet: nykyisten vuosiluokkien 1-9 koko 20.9.2022 tilanteen mukaan
- Kauniaisten suomenkielisen peruskoulun päättäneet: 111 oppilasta (arvio)
- Osuus Tuva-koulutuksen päättäneistä: 100 opiskelijaa (arvio).

Kauniaisten lukio tarjoaa 134 aloituspaikkaa vuosittain (arvio).

Laskelmissa on huomioitu lukioiden neljännen vuoden opiskelijat, joiden kokonaismääräksi kaikille vuosille on arvioitu 464.

Opiskelijamääräennusteisiin vaikuttavat muutokset perusopetuksen päättävässä ikäluokassa, joka voi johtua esim. muuttoliikkeestä, sekä neljännen vuoden opiskelijoiden määrä. Lisäksi Tuva-koulutuksen päättäneiden osalta käytetään puhtaasti laskennallista arviota (100 opiskelijaa), joka perustuu lakkautettavien kymppiluokkien sekä Luva-koulutuksen opiskelijamääriin.

Esimerkki ennustetun aloituspaikkamäärän laskennasta:

Vuonna 2027 peruskoulun päättävän ikäluokan ennustetaan Espoossa olevan 3494 (tämänhetkinen peruskoulun 5. luokan oppilasmäärä) ja Kauniaisissa 111. Lisäksi ikäluokkaan lasketaan 100 Tuva-koulutuksen päättävää. Näin ollen perusopetuksen päättävä ikäluokka on 3705. Aloituspaikkoja varataan 66 %:lle ikäluokasta ($3705 \cdot 0,66 = 2445$). Kauniaisten osuus aloituspaikoista on 134 ja Espoon 2311.

Kaikissa skenaarioissa tulee huomioida, että aloituspaikkojen jakaminen lukioiden välillä voidaan toteuttaa monella eri tapaa, joten lukiokohtaiset arviot aloituspaikkamääristä voivat muuttua huomattavasti.

Alla esitetyt skenaariot eivät ole prioriteettijärjestyksessä.

Esitetyt skenaariot ovat:

Skenaario 1. Espoonlahden lukio ja Espoon yhteislyseo siirtyisivät Kiviruukkiin valmistuvaan uuteen rakennukseen syksystä 2027 alkaen.

Skenaario 2. Espoonlahden lukio siirtyisi Kiviruukkiin valmistuvaan uuteen rakennukseen syksystä 2027 alkaen. Leppävaaran lukio ja Espoon yhteislyseo yhdistyisivät ensin Karaporttiin vuonna 2027 ja 2030-luvulla Leppävaaraan uudisrakennukseen.

Skenaario 3. Espoon yhteislyseo siirtyisi Kiviruukkiin valmistuvaan uuteen rakennukseen syksystä 2027 alkaen.

Skenaario 1. Espoonlahden lukio ja Espoon yhteislyseo siirtyisivät Kiviruukkiin valmistuvaan uuteen rakennukseen syksystä 2027 alkaen.

Skenaariossa 1 Kiviruukkiin siirtyisi syksyllä 2027 Espoonlahden lukio sekä Espoon yhteislyseo. Yhdistyvän lukion koko pyrittäisiin mitoittamaan noin 1200 opiskelijaan. Tästä syystä näiden lukioiden aloituspaikkoja tulisi laskea jo vuosina 2024–2026.

Espoon lukioiden määrä laskisi kymmenestä yhdeksään. Kahden suuren lukion yhdistäminen ei lisäisi aloituspaikkojen absoluuttista määrää, joten lisätiloja tarvittaisiin vuosina 2026–2030.

Vaihtoehto lisätilojen käyttöönotolle on laskea ikäluokalle varattujen aloituspaikkojen prosentuaalista osuutta nykyisestä 66 %:sta.

Tässä skenaariossa lukiokoulutuksen tarjonta junaradan varressa vähenisi nykyisestä ja valtaosa lukiokoulutuksen tarjonnasta olisi metroradan varressa. Vuonna 2027 aloituspaikoista olisi 27 % (2023: 40 %) junaradan läheisyydessä ja 73 % metroradan läheisyydessä (sijoittamattomat aloituspaikat on laskelmassa sijoitettu metroradan varteen).

Skenaario 1. Aloituspaikat 2023-2031									
	Päätetty								
Lukio	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Kiviruukkiin sijoittuva lukio					380	380	380	380	352
1. Espoon yhteislyseo (31.7.2027 asti)	250	226	230	190	190	190	190	190	176
2. Espoonlahden lukio (31.7.2027 asti)	210	210	210	190	190	190	190	190	176
3. Etelä-Tapiolan lukio	185	185	185	185	185	185	185	185	185
4. Haukilahden lukio	195	195	195	224	224	224	224	224	224
5. Matinkylän lukio	160	255	255	270	270	270	270	270	270
6. Kuninkaantien lukio	205	184	184	210	184	184	184	184	184
7. Leppävaaran lukio	224	220	224	248	256	256	256	256	245
8. Otaniemen lukio	349	300	352	400	340	340	340	340	340
9. Tapiolan lukio	160	160	160	160	160	160	160	160	160
10. Viherlaakson lukio	180	180	180	180	180	180	180	180	180
Aloituspaikat, joita ei voida sijoittaa	0	0	0	90	132	81	114	65	0
Yhteensä	2118	2115	2175	2347	2311	2260	2293	2244	2140

Skenaario 1. Opiskelijamääräennuste									
Lukio	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Kiviruukkiin sijoittuva lukio					1277	1217	1217	1217	1189
1. Espoon yhteislyseo (31.7.2027 asti)	721	755	758	698	662	622	622	622	608
2. Espoonlahden lukio (31.7.2027 asti)	646	654	655	635	615	595	595	595	581
3. Etelä-Tapiolan lukio	579	579	573	573	573	573	573	573	573
4. Haukilahden lukio	622	634	645	674	703	732	732	732	732
5. Matinkylän lukio	527	622	714	824	839	854	854	854	854
6. Kuninkaantien lukio	618	611	615	620	620	620	594	594	594
7. Leppävaaran lukio	593	660	721	745	781	813	821	821	810
8. Otaniemen lukio	1179	1142	1069	1120	1160	1148	1088	1088	1088
9. Tapiolan lukio	528	534	529	529	529	529	529	529	529
10. Viherlaakson lukio	595	597	593	593	593	593	593	593	593
Sijoittamattomat opiskelijat	0	0	0	90	222	303	328	260	180
Yhteensä	6608	6788	6872	7101	7297	7382	7329	7261	7142

Skenaario 2. Espoonlahden lukio siirtyisi Kiviruukkiin valmistuvaan uuteen rakennukseen syksystä 2027 alkaen. Leppävaaran lukio ja Espoon yhteislyseo yhdistyisivät ensin Karaporttiin vuonna 2027 ja 2030-luvulla Leppävaaraan uudisrakennukseen.

Skenaariossa 2 Kiviruukkiin siirtyisi syksyllä 2027 Espoonlahden lukio. Aloituspaikkamäärää ei voida kasvattaa Espoonlahden lukion nykytiloissa ennen siirtymistä, joten vuosina 2027–2028 luki-ossa opiskelisi opiskelijoita alle 1200 opiskelijan mitoituksen.

Espoon yhteislyseo ja Leppävaaran lukio yhdistyisivät Karaporttiin vuonna 2027. Tässä skenaariossa oletuksena on, että Karaportista saataisiin vuokrattua lisätilaa vuodesta 2027 alkaen siten, että lukio-opiskelijoita olisi yhteensä yli 1000–1100.

Espoon lukioiden määrä laskisi kymmenestä yhdeksään. Kahden lukion yhdistyminen ei lisäisi aloituspaikkojen absoluuttista määrää, joten lisätiloja tarvittaisiin erityisesti ennen yhdistymistä vuonna 2026. Kiviruukkiin sijoittuvan lukion nopea kasvu turvaisi aloituspaikkojen riittävyyden vuodesta 2028 alkaen.

Vaihtoehto lisätilojen käyttöönotolle on laskea ikäluokalle varattujen aloituspaikkojen prosentuaalista osuutta nykyisestä 66 %:sta.

Tässä skenaariossa lukiokoulutuksen tarjonta junaradan varressa vähenisi nykyisestä ja valtaosa lukiokoulutuksen tarjonnasta olisi metroradan varressa. Vuonna 2027 aloituspaikoista olisi 29 % (2023: 40 %) junaradan läheisyydessä ja 71 % metroradan läheisyydessä (sijoittamattomat aloituspaikat on laskelmassa sijoitettu metroradan varteeseen).

Skenaario 2. Aloituspaiikat 2023-2031									
	Päätetty								
Lukio	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Kiviruukkiin sijoittuva lukio					400	400	400	381	321
Leppävaaran lukio ja Espoon yhteislyseo					300	300	338	320	276
1. Espoon yhteislyseo (31.7.2027 asti)	250	226	200	150	150	150	169	160	138
2. Espoonlahden lukio (31.7.2027 asti)	210	210	210	210	400	400	400	381	321
3. Etelä-Tapiolan lukio	185	185	185	185	185	185	185	185	185
4. Haukilahden lukio	195	195	195	224	224	224	224	224	224
5. Matinkylän lukio	160	255	255	270	270	270	270	270	270
6. Kuninkaantien lukio	205	184	184	210	184	184	184	184	184
7. Leppävaaran lukio (31.7.2027 asti)	224	220	200	150	150	150	169	160	138
8. Otaniemen lukio	349	300	340	400	340	357	352	340	340
9. Tapiolan lukio	160	160	160	160	160	160	160	160	160
10. Viherlaakson lukio	180	180	180	180	180	180	180	180	180
Aloituspaiikat, joita ei voida sijoittaa	0	0	66	208	68	0	0	0	0
Yhteensä	2118	2115	2175	2347	2311	2260	2293	2244	2140

Skenaario 2. Opiskelijamääräennuste									
Lukio	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Kiviruukkiin sijoittuva lukio					845	1035	1225	1206	1127
Leppävaaran lukio ja Espoon yhteislyseo					1105	1005	1043	1063	1039
1. Espoon yhteislyseo (31.7.2027 asti)	721	755	728	628	552	502	521	531	519
2. Espoonlahden lukio (31.7.2027 asti)	646	654	655	655	845	1035	1225	1206	1127
3. Etelä-Tapiolan lukio	579	579	573	573	573	573	573	573	573
4. Haukilahden lukio	622	634	645	674	703	732	732	732	732
5. Matinkylän lukio	527	622	714	824	839	854	854	854	854
6. Kuninkaantien lukio	618	611	615	620	620	620	594	594	594
7. Leppävaaran lukio (31.7.2027 asti)	593	660	697	623	553	503	522	532	520
8. Otaniemen lukio	1179	1142	1057	1108	1148	1165	1117	1117	1100
9. Tapiolan lukio	528	534	529	529	529	529	529	529	529
10. Viherlaakson lukio	595	597	593	593	593	593	593	593	593
Sijoittamattomat opiskelijat	0	0	65	273	342	276	69	0	1
Yhteensä	6608	6788	6871	7100	7297	7382	7329	7261	7142

Skenaario 3. Espoon yhteislyseo siirtyisi Kiviruukkiin valmistuvaan uuteen rakennukseen syksystä 2027 alkaen.

Skenaariossa 3 Kiviruukkiin siirtyisi syksyllä 2027 Espoon yhteislyseo. Espoon lukioiden määrä pysyisi nykyisessä kymmenessä lukiossa. Aloituspaiikkojen absoluuttinen määrä kasvaisi, koska Kiviruukkiin sijoittuvassa lukiossa aloituspaiikkoja voitaisiin nostaa merkittävästi vuosina 2027–2031. Aloituspaiikkojen ennustettu tarve ei kuitenkaan ole niin suuri, että Kiviruukkiin sijoittuvan lukion kapasiteetti voitaisiin nostaa 1200 opiskelijan maksimiin ilman, että aloituspaiikkoja kutistetaan muissa lukioissa.

Vaihtoehto aloituspaiikkojen vähentämisellä on nostaa ikäluokalle varattujen aloituspaiikkojen prosentuaalista osuutta nykyisestä 66 %:sta.

Tässä skenaariossa lukiokoulutuksen tarjonta junaradan varressa vähenisi nykyisestä ja valtaosa lukiokoulutuksen tarjonnasta olisi metroradan varressa. Vuonna 2027 aloituspaikoista olisi 25 % (2023: 40 %) junaradan läheisyydessä ja 75 % metroradan läheisyydessä.

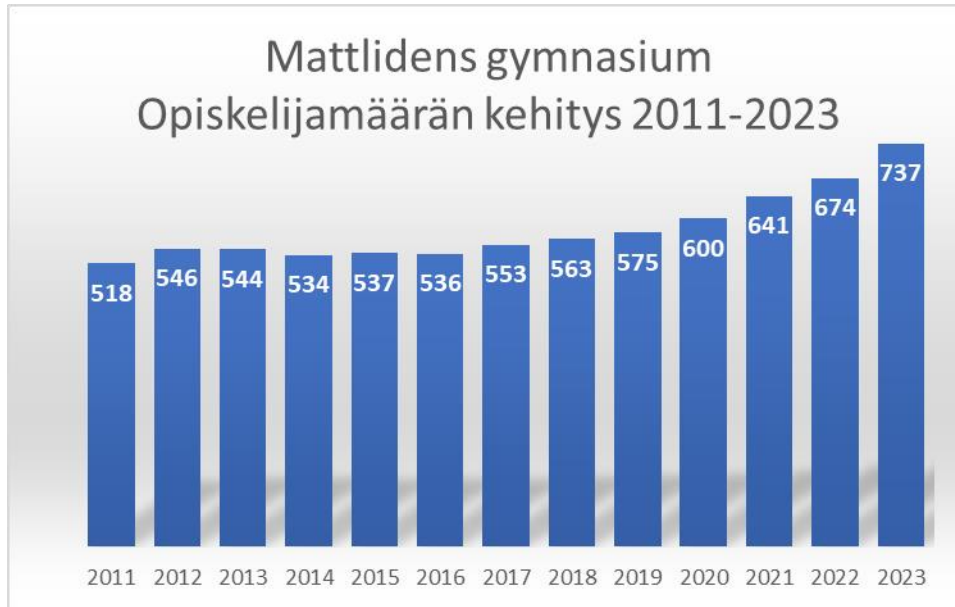
Skenaario 3. Aloituspaikat 2023-2031									
	Päätetty								
Lukio	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Kiviruukkiin sijoittuva lukio					373	346	389	340	296
1. Espoon yhteislyseo (31.7.2027 asti)	250	226	230	250	373	346	389	340	296
2. Espoonlahden lukio	210	210	210	210	210	210	200	200	180
3. Etelä-Tapiolan lukio	185	185	185	185	185	185	185	185	185
4. Haukilahden lukio	195	195	195	224	195	195	195	195	195
5. Matinkylän lukio	160	220	267	300	260	260	260	260	260
6. Kuninkaantien lukio	205	184	184	210	184	184	184	184	184
7. Leppävaaran lukio	224	220	224	248	224	200	200	200	200
8. Otaniemen lukio	349	335	340	380	340	340	340	340	300
9. Tapiolan lukio	160	160	160	160	160	160	160	160	160
10. Viherlaakson lukio	180	180	180	180	180	180	180	180	180
Aloituspaikat, joita ei voida sijoittaa	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Yhteensä	2118	2115	2175	2347	2311	2260	2293	2244	2140

Skenaario 3. Opiskelijamääräennuste									
Lukio	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Kiviruukkiin sijoittuva lukio					905	1021	1160	1127	1077
1. Espoon yhteislyseo (31.7.2027 asti)	721	755	758	758	905	1021	1160	1127	1077
2. Espoonlahden lukio	646	654	655	655	655	655	645	635	605
3. Etelä-Tapiolan lukio	579	579	573	573	573	573	573	573	573
4. Haukilahden lukio	622	634	645	674	674	674	645	645	645
5. Matinkylän lukio	527	587	691	831	871	864	824	824	824
6. Kuninkaantien lukio	618	611	615	620	620	620	594	594	594
7. Leppävaaran lukio	593	660	721	745	749	725	677	653	653
8. Otaniemen lukio	1179	1177	1092	1123	1128	1128	1088	1088	1048
9. Tapiolan lukio	528	534	529	529	529	529	529	529	529
10. Viherlaakson lukio	595	597	593	593	593	593	593	593	593
Sijoittamattomat opiskelijat	0	0	0	0	0	0	1	0	1
Yhteensä	6608	6788	6872	7101	7297	7382	7329	7261	7142

9 Ruotsinkielinen lukiokoulutus

Mattlidens gymnasium on ainoa ruotsinkielinen lukio Espoossa. Lukio on yleislukio mutta tarjoaa myös kansainvälistä International Baccalaureate Diploma Programme -koulutusohjelmaa (IB).

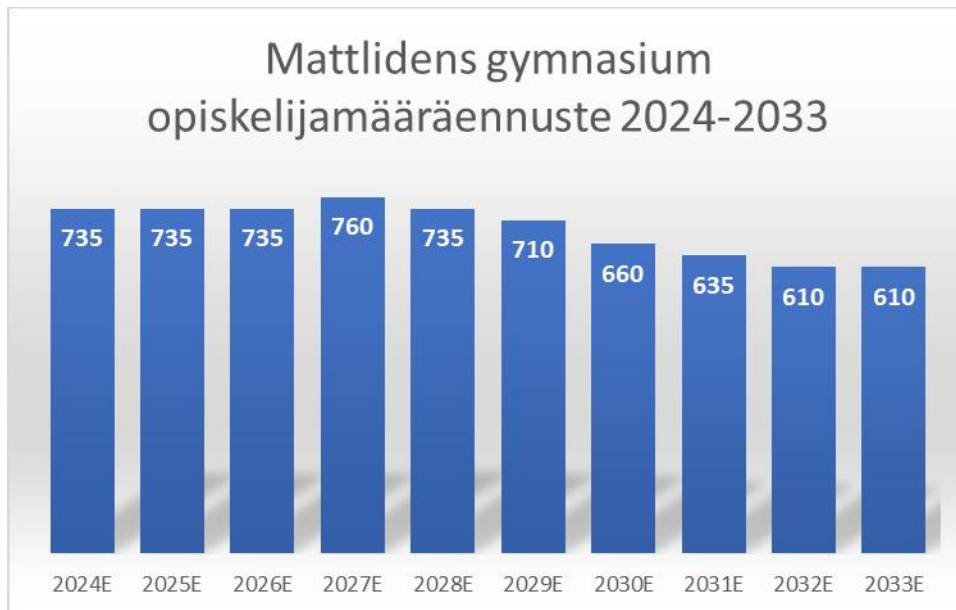
Lukion opiskelijamäärä on vuosina 2011–2021 kehittynyt seuraavasti:

Mattlidens gymnasium on osa Mattlidenin 1 500 lapsen ja nuoren koulutuskeskuskokonaisuutta, johon kuuluu Mattbergets daghem, Mattlidens skola ja Mattlidens gymnasium. Opiskelijamäärän kasvu on edellyttänyt toimenpiteitä tilankäytön tehostamiseksi. Pääkaupunkiseudulla ruotsinkielistä ammattikoulutusta järjestävä Yrkesinstitutet Practicum on vuosina 2016–2020 järjestänyt merkonomikoulutusta Mattlidens gymnasiumin tiloissa. Tästä yhteistyöstä on kuitenkin jouduttu luopumaan tilanpuutteen vuoksi. Tämän lisäksi tilankäyttöä on optimoitu mm. hallinnossa ja koulutuskeskuk- sen eri toimijoiden yhteiskäyttöä tehostamalla.

Korttelin asemakaava on edelleen valmistelussa. Kaavavalmistelun yhteydessä suunnitellaan yhteistyökumppani Focus Mattlidenin kanssa Mattbergets daghemin sekä kahden pienen päiväkodin korvaavaa uudisrakennusta ja kulttuurikeskus Smedjania. Kulttuurikeskukseen on suunnitteilla monitoimisia yhteiskäyttötiloja, joita koulutuskeskuksen on mahdollista vuokrata helpottamaan tilantar- vetta. Valitettavasti hankkeiden aikataulut ovat venyneet.

Viime vuosina aloituspaikkoja on varattu 66 %:lle peruskoulun päättävästä ikäluokasta, johon on laskettu mukaan 9. luokan päättäneet ja tutkintokoulutukseen valmistavaan koulutukseen osallistu- neet. Runsaat 80 % ruotsinkielisen perusopetuksen päättävistä hakee ensisijaisesti lukiokoulutuk- seen, kun valtakunnallisesti vastaava luku on noin 55 %. Ammatilliseen koulutukseen hakee ensisi- jaisesti noin 15 % peruskoulun päättävistä. Kevään 2023 yhteishaussa Espoon ruotsinkielisen pe- rusopetuksen päättäneistä, lukiokoulutukseen valituista opiskelijoista 52 % valittiin lukioon Espoon ulkopuolelle. Mattlidens gymnasiumiin valituista ulkopaikkakuntalaisia oli 30 %.

10 Vaikutukset nuorten koulutuksen toteutumiseen

Koulutusta alle 18-vuotiaalle opiskelijalle suunniteltaessa, järjestettäessä ja siitä päätettäessä on ensisijaisesti huomioitava lapsen etu (lukiolaki 714/2018: 2 §).

Espoossa lukiokoulutuksen vetovoimaisuus on suurta, sillä noin 70–75 % peruskoulun päättävistä hakee ensisijaisesti lukiokoulutukseen. Muihin kuutoskaupunkeihin verrattuna Espoossa lukiokoulutuksen suosio on suurinta (ks. luku 4.2). Lukiokoulutuksen vetovoimaisuus yhdistettynä kasvaviin perusopetuksen päättäviin ikäluokkiin tarkoittaa sitä, että lukion aloituspaikkoja tulisi kasvattaa lähes vuosittain, mikäli paikkoja halutaan tarjota yhtä suurelle osalle perusopetuksen päättävistä kuin aiempina vuosina (noin 66 %).

Aloituspaikkamäärän suhteellinen kutistaminen johtaisi väistämättä suurempaan kilpailuun olemassa olevista lukiopaikoista, mikä ilmenisi nousevina alimpina sisäänpääsykeskiarvoina. Sisäänpääsykeskiarvojen nousu tarkoittaa sitä, että kasvava osa lukioon ensisijaisesti hakevista ei saa lukiopaikkaa Espoosta.

Luvussa 4.2 todettiin, että vajaa neljännes peruskoulun päättävistä lukioihin valituista hakijoista aloitti lukio-opinnot Espoon ulkopuolella. Näistä opiskelijoista valtaosa hakeutuu Espoon ulkopuolelle joko siitä syystä, että he haluavat tiettyyn erityisen koulutustehtävän lukioon tai liikenneyhteydet ko. lukioon ovat sopivat. Eniten opiskelijoita suuntaa Helsinkiin ja sen jälkeen Kauniaisiin, Vantaalle ja Kirkkonummelle. Opetushallituksen tilastojen perusteella voidaan arvioida, että tällä hetkellä pieni osa (~1 %) espoolaisista peruskoulun päättäneistä hakeutuu Espoon ulkopuolelle lukioon sen vuoksi, että he ovat jääneet ilman lukiopaikkaa Espoossa. Sisäänpääsykeskiarvojen mahdollinen nousu todennäköisesti vaikuttaisi hakeutumiseen Espoon ulkopuolelle. Tutkintoon valmentavan koulutuksen (Tuva) hakijamääriä se nostaisi lähes varmasti.

Aloituspaikkamäärien kasvattaminen tekee Espoon kaupungin lukioista suurempia. Vuodesta 2021 vuoteen 2025 lukion keskikoko Espoossa nousee noin 600 opiskelijasta 675 opiskelijaa. Kasvu keskittyy noin puoleen lukioista, sillä 3–5 lukion aloituspaikkamääriä ei voida enää lisätä. Suurten, noin 600–1000 opiskelijan lukioyksikköjen etuna on paremmat mahdollisuudet tarjota monipuolimpi opintotarjontaa.

Kaikki luvussa 8.3. esitetyt skenaariot perustuvat siihen lähtökohtaan, että lukiopaikkoja varataan vähintään nykytilanteen mukaisesti kaupunkitasoisesti. Aloituspaikkojen jakautumista voi tarkastella myös alueellisesti, vaikka luvussa 3 todettiin, että lukiokoulutus ei ole perusopetukseen verrattavissa oleva alueellinen palvelu. Kaikissa skenaarioissa lukiokoulutuksen aloituspaikat lisäntyisivät eteläisessä Espoossa metroradan varrella, mikäli Kiviruokin alueelle tulee uudet lukiokoulutuksen tilat.

Vuonna 2023 aloituspaikoista 40 % on junaradan läheisyydessä ja 60 % metroradan läheisyydessä. Skenaarioiden 1–3 ennusteiden mukaan vuonna 2027 noin 25–29 % aloituspaikoista sijoituisi junaradan läheisyyteen ja noin kolme neljäsosaa metroradan läheisyyteen. Vuonna 2027 Espoon väestöstä 45 % (48 % 16–18-vuotiaista) asuu väestöennusteen mukaan Leppävaaran ja Espoon Keskusten kaupunkikeskuksissa.

VÄESTÖ 31.12.2027	%	Koko väestö	16 - 18 v	%
Koko Espoo		333443	12475	
Leppävaara	24 %	81020	2956	24 %
Tapiola	18 %	59718	2072	17 %
Matinkylä-Olari	15 %	51008	1633	13 %
Espoonlahti	20 %	67682	2626	21 %
Espoon keskus	21 %	69467	2986	24 %
Muu	1 %	4549	204	2 %

Lähde: Espoon kaupunki/ Konsernihallinto/ Hallinto ja kehittäminen/ Strategia. Koontanut Auli Toivonen 15.9.2023 (asukasennustetta 2021–2031 on muokattu 31.12.2022 toteutuneella asukasmäärällä).

11 Palveluverkkoselvitys päätöksenteon tukena

Tätä lukiokoulutusta koskevaa palveluverkkoselvitystä on valmisteltu virkatyönä Kasvun ja oppimisen toimialalla KOTOssa vuoden 2022 aikana, ja luonnos on silloin esitelty Espoon kaupungin johdoryhmässä, tilapalveluliikelaitoksessa ja Espoon seudun koulutuskuntayhtymässä Omniassa sekä Kasvun ja oppimisen toimialan johdoryhmässä. Asiaa on esitelty myös lukioiden rehtoreille eri tilanteissa. Vuoden 2023 aikana selvitystä on lukiokoulutusta koskevien tunnuslukujen ja skenaarioiden osalta päivitetty ja täydennetty.

Palveluverkkoselvitys kuvaa Espoon kaupungin lukiokoulutuksen nykytilanteen muuttuvassa toimintaympäristössä, ja siihen on kerätty olennaista tietoa lukiokoulutusta koskevien päätösten

tueksi. Lukiokoulutusta koskevat päätökset valmistellaan normaalin hallintotavan mukaisesti siten, että keskeisillä sidosryhmillä on mahdollisuus antaa valmisteltavista päätöksistä lausuntonsa.